

۲۴۱۸۰۴۲

زبان عربی در سرزمین‌های اشغالی چشم‌اندازها و چالش‌ها

نویسنده: دکتر محمد اماره

ترجمه: امیر مهدی یوسفی

www.ketab.ir

- سرشناسه : اماره، محمد
 عنوان قراردادی : اللغة العربية في اسرائيل: سياقات و تحديات. فارسی
 عنوان و نام پدیدآور : زبان عربی در سرزمین‌های اشغالی؛ چشم‌اندازها و چالش‌ها/ نویسنده محمد اماره؛ ترجمه امیرمهدی یوسفی.
 مشخصات نشر : تهران: ایشثار، ۱۴۰۲.
 مشخصات ظاهری : ق، ۱۹۷ص: جدول.
 شابک : ۹-۵-۹۳۱۴۳-۹۳۱۴۳-۶۲۲-۹۷۸
 وضعیت فهرست نویسی : فیپا
 یادداشت : کتابنامه: ص ۱۸۶-۱۹۷.
 موضوع : زبان عربی -- جنبه‌های سیاسی
 Arabic language -- Political aspects
 جامعه‌شناسی زبان -- فلسطین
 Sociolinguistics -- Palestine
 جامعه‌شناسی زبان -- اسرائیل
 Sociolinguistics -- Israel
 زبان عربی -- فلسطین
 -- Palestine Arabic language
 زبان عربی -- اسرائیل
 Arabic language -- Israe
 نسخه افزوده : یوسفی، امیرمهدی، ۱۳۷۹- مترجم
 رده بندی کنکده : P۴۵/۴۰
 رده بندی دیویی : ۳۰۷/۴۴۰۹۵۶۹۴
 شماره کتابشناسی ملی : ۳۴۴۱۵۴
 اطلاعات رکورد کتابشناسی : فیپا

زبان عربی در سرزمین‌های اشغالی، چشم‌اندازها و چالش‌ها

نویسنده: محمد عماره ترجمه: امیرمهدی یوسفی

نشر: ایشثار نوبت چاپ: اول ۱۴۰۲

تیراژ: ۱۰۰ نسخه طراح جلد: مهدیه سعدی

صفحه‌آرا: زهرا استواری

سایت: ishtar.ir

اینستاگرام: ishtarpublication

ایمیل: ishtarpublication@gmail.com

تلفن: ۰۹۰۲۱۱۳۵۹۷۶ تلگرام: ۰۹۰۲۱۱۳۵۹۷۶

شابک: ۹-۵-۹۳۱۴۳-۹۳۱۴۳-۶۲۲-۹۷۸

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

فهرست مطالب

پیشگفتار مترجم	ز
مقدمه پژوهشگاه	ض
پیش درآمد	ظ

باب نخست - مدخل

فصل اول- زبان و هویت	۳
مقدمه	۳
هویت‌های متخاصم	۶
روابط فلسطینی- یهودی و اسرائیل	۶
زبان و هویت اجتماعی	۹
زبان عربی و هویت اجتماعی	۱۲
زبان و هویت در سرزمین‌های اشغالی توسط رژیم صهیونیستی	۱۴
پویایی زبان عربی در سرزمین‌های اشغالی	۱۶

فصل دوم- چالش‌های زبان عربی: درگیری‌های داخلی و خارجی	۱۹
مقدمه	۱۹
چالش‌های داخلی	۱۹
دو زبانگی (چالش‌های قدیم و جدید)	۱۹
مقابله با چالش‌ها	۲۲
سیاست‌های کلی زبان عربی در جهان عرب	۲۲
مسئله مدرنیته و زبان عربی	۲۴
چالش‌های خارجی	۲۶
استعمار، جهانی‌سازی و زبان عربی	۲۶
خلاصه	۲۹

مقدمه پژوهشگاه

زبان عربی در کشور، پیش به سوی سیاست‌های زبانی جایگزین

کتاب پیش رو یکی از مهم‌ترین مسائل جامعه عربی - فلسطینی و همچنین مهم‌ترین عنصر تشکیل دهنده هویت قومی و فرهنگی شهروندان این کشور یعنی زبان عربی را مورد مطالعه و بررسی قرار می‌دهد. حفاظت از زبان مادری و توسعه آن یکی از حقوق بنیادین و اولیه قومیت‌ها و به ویژه اقلیت‌های برگرفته از آن به حساب می‌آید؛ اما این حق بنیادین در کشور ما با برخی سیاست‌های رسمی از جمله تبعیض و محرومیت و حتی سهل‌انگاری‌های عمدی در چارچوب سیاست‌های نهادی همگانی مواجه شده است که هدفی جز نابودی و ناهنجاری پوندها و وابستگی‌های قومیتی و ملیتی و آسیب‌رسانی به حریم خصوصی هویت گروهی عرب‌های فلسطینی در سرزمین‌های اشغالی ندارد. در حال حاضر جانبداری‌های غیورانه‌ای از زبان عربی بوده و همچنان به قوت خود در برابر این سیاست‌ها باقیست؛ چرا که زبان عربی یکی از نشانه‌های اساسی وجود تمدن در کره زمین محسوب می‌شود. اکنون با توجه به فراهم شدن زمینه تحلیل این حق گروهی، لازم است یک حقیقت جوهری که ارتباط بین آن و تنگاتنگی با هرنوع گفتمان مربوط به جایگاه و حقوق اقلیت عربی دارد مورد تاکید قرار بگیرد و این حقیقت عبارت است از اینکه گروه‌های عربی فلسطینی در سرزمین‌های اشغالی در حقیقت اهالی اصلی کشور هستند و یک رابطه ارگانیک ملیتی، دینی و فرهنگی با کشور خود دارند. این واقع علاوه بر اینکه گروه‌های مذکور را به عنوان جزء لاینفک ملت عرب فلسطین در نظر می‌گیرد؛ بلکه حقایق پی‌ریزی شده را در شکل‌گیری جایگاه گروه‌های عربی فلسطینی در کشور از دیدگاه اخلاقی و حقوقی تشکیل می‌دهد. طبیعتاً اقلیت فلسطینی در اسرائیل صرفاً یکی از گروه‌های مستضعف نیست؛ بلکه پیش از هر چیز به عنوان یک اقلیت ملی و اصیل قلمداد می‌شود که مانند اکثریت شهروندان به همراه اتحاد ملت فلسطین پیش از قضیه «النکبه» زیست کرده و شکوفایی چشم‌گیری را محقق کرده است. در نتیجه، اصالت اقلیت عربی فلسطینی جزء لاینفکی از تجربه‌اش را در کشور ایجاد می‌کند و این اقلیت برخوردار از حریم خصوصی قومیتی، زبانی، فرهنگی و دینی است. سایر عرصه‌های زندگی نیز چنین وضعیتی دارند. هر قدر روش‌ها و شیوه‌های کار گروهی و حقوقی در اقلیت عربی فلسطینی پیشرفت و توسعه و تحکیم یابد؛ این سیاست‌های تبعیض‌گونه پیچیده‌تر از

قبل می‌شوند. در سال‌های اخیر نیز شاهد هجومه مستقیمی بر زبان عربی و جایگاه حقوقی و قانونی آن بوده‌ایم و این نوع هجومه بخشی از سیاست‌های خصمانه نسبت به حضور اعراب و قانونیت آن در کشورهای عربی بوده است. تنها به عنوان نمونه می‌توان به تلاش‌ها و اقدامات مداوم در جهت لغو و کنارگذاری زبان عربی به عنوان یک زبان رسمی در پروژه‌های پیشنهادی قانون اساسی اسرائیل و برنامه دولتی عبری‌سازی عنوان هزاران روستا و شهر و مکان به عنوان گامی در جهت برنامه‌های یهودی‌سازی اشاره داشت. مرکز «الدراسات» مسؤولیت طرح دیدگاه‌ها، نقد سیاست‌ها، ارائه جایگزین‌ها و فعالیت‌های راهبردی را در جامعه عربی فلسطینی بر عهده گرفته است تا با چالش‌های موجود مقابله کند. کتاب حاضر نیز ضمن ده‌ها پژوهش و مقالات تحقیقاتی دسته‌بندی می‌شود که توسط مرکز دراسات طی چهارسال گذشته منتشر شده است. موسسه در این آثار متمرکز بر انباشت میراث پژوهشی - کاربردی در زمینه‌های مختلف عمل کرده و تحکیم گفتمان حرفه‌ای عربی در رابطه با جایگاه اقلیت عربی در کشور و چالش‌های موجود در برابر آن، از دیگر اهداف موسسه است. از جمله مواردی که این اثر را از سایر متمایز می‌سازد، بررسی زبان عربی در سرزمین‌های اشغالی از منظر زبان‌شناسی اجتماعی بوده که رشته تحصیلی تازه تاسیسی در پژوهش‌های دانشگاهی در فلسطین به طور کلی در جهان به شمار می‌رود. از سوی دیگر این رشته در تلاش است تا با روشمندی و شمولیت، حقیقت زبان عربی را با هدف دستیابی به سیاست‌های زبانی که باعث حفظ و توسعه و تقویت زبان عربی در سایه چالش‌های داخلی و ریزش‌های فرهنگی جهانی‌سازی نه چندان دور می‌شود مورد بررسی و شفاف‌سازی قرار دهد. پروفیسور محمد اماره صاحب ده‌ها پژوهش و تحقیق دانشگاهی در این زمینه هستند که به مثابه سنگ بنای درک و تحلیل ویژگی‌ها و تمایزات زبان عربی بوده است و این تحقیقات به همراه مطالعات جدید کنار هم قرار گرفته تا بنای این پژوهش زبانی - اجتماعی پیشگام را با استحکام کنارهم بچینند. موسسه دراسات نیز به نوبه خود بر این پژوهش مهم ارج می‌نهد و از تلاش‌های ارزشمند مولف کمال قدردانی را دارد و امید می‌رود که این پژوهش راهگشای تحقیقات و مطالعات بیشتری باشد که صرفاً به تشخیص حقایق و نقد و بررسی آن اکتفا نکرده؛ بلکه راهکارها و جایگزین‌های راهبردی مختلفی را در اختیار سیاست‌گذاران در زمینه زبان عربی و سایر مسائل جامعه عربی قرار می‌دهد.

دکتر یوسف تیسیر جبارین

مدیر مرکز